

## PREGRADUÁLNA VÝUČBA PREDMETU HYGIENA NA JESSENIOVEJ LEKÁRSKEJ FAKULTE UNIVERZITY KOMENSKÉHO V MARTINE

Magdaléna SZÁRAZOVÁ, Tatiana JANUŠOVÁ, Aurel DOSTÁL

Ústav hygieny Jesseniovej lekárskej fakulty Univerzity Komenského, Martin, Slovenská republika

### Súhrn

*Pregraduálna výučba predmetu hygiena na Jesseniovej lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Martine sa realizuje v 2 odboroch – v odbore všeobecné lekárstvo a v odbore ošetrovateľstvo. Odborní asistenti Ústavu hygieny JLF UK zabezpečujú výučbu pre slovenských i zahraničných študentov. Pre študentov všeobecného smeru sa predmet hygiena vyučuje v 10. semestri. Výučba predmetu predstavuje 24 hodín prednášok a 12 hodín praktických cvičení, tematicky je orientovaná na hygienu výživy a hygienu životného prostredia. Pre zlepšenie praktických znalostí študentov pracovisko pripravuje v budúcom školskom roku zmenu rozsahu výučby v prospech praktických cvičení.*

*V odbore ošetrovateľstvo sa predmet hygiena vyučuje v 6. semestri v rozsahu 6 hodín prednášok a 6 hodín praktických cvičení za semester. Okrem toho pracovisko vyučuje aj predmet zdravie a výživa v 1. semestri, v rozsahu 36 hodín prednášok a 36 hodín praktických cvičení. Pri súčasnom malom personálnom obsadení (3 odborní asistenti a 1 laborantka) pracovisko musí zabezpečovať výučbu hore uvedených predmetov aj vo forme bakalárskeho štúdia ošetrovateľstva.*

**Kľúčové slová:** Hygiena; Výučba; Všeobecné Lekárstvo; Ošetrovateľstvo.

### Pregraduate Education in Hygiene at the Jessenius Faculty of Medicine, Comenius University, Martin, Slovakia

### Summary

*Pregraduate education in hygiene at the Jessenius Faculty of Medicine of Comenius University in Martin is carried out in two study branches: general medicine and nursing. Teachers at the Hygiene Institute teach this subject to Slovak and foreign students. Hygiene is taught in the 10th semester for students in the general medicine branch. Hygiene education consists of 24 lessons of lectures and 12 lessons of practical exercises. It is thematically focused on nutrition and environmental hygiene. In order to improve students' practical skills, a change in the study structure in favour of practical exercise is being prepared for the next school year.*

*In the nursing branch, hygiene is taught in the 6<sup>th</sup> semester (6 lessons of lectures and 6 lessons of practical exercises). Besides this, the Institute is also responsible for education in health and nutrition (36 lessons of lectures and 36 lessons of practical exercises) in the 1st semester. With the present low number of personnel (three teachers, and one laboratory assistant), the Institute has to teach all the above mentioned subjects in the bachelor form of study.*

**Key words:** Hygiene; Education; General medicine; Nursing.

Pregraduálna výučba predmetu **hygiena** na Jesseniovej lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Martine (JLF) sa realizuje v 2 odboroch – v odbore všeobecné lekárstvo a v odbore ošetrovateľstvo. Učitelia Ústavu hygieny JLF zabezpečujú výučbu pre slovenských i zahraničných študentov. Predmet hygiena sa vyučuje v 10. semestri pre poslucháčov všeobecného smeru a v 6. semestri pre poslucháčky ošetrovateľstva.

V odbore **všeobecné lekárstvo** týždenný úväzok predstavuje 2 hodiny prednášky a 1 hodinu praktických cvičení počas 12 týždňov za semester. Praktické cvičenia sa konajú v blokoch – 3 dni po 4 hodinách. V budúcom školskom roku pripravujeme zmenu rozsahu výučby v prospech praktickej výučby. Praktická výučba by mala mať k dispozícii dvojnásobný počet hodín (24 hodín na semester). Tým sa vytvorí viacej priestoru na získavanie prak-

tických vedomostí a zručností študentov a u budúcich lekárov sa zabezpečia základy pre hygienickú prax.

V odbore **ošetrovateľstvo** sa predmet hygiena vyučuje v 6. semestri v rozsahu 6 hodín prednášok a 6 hodín praktických cvičení za semester. V prepočítaní na celé štúdium je to minimálny počet hodín, ktorý venujeme výchove budúcich magisteriek ošetrovateľstva v tomto predmete. V budúcnosti tak tiež plánujeme rozšírenie výučby predmetu hygiena. Pri súčasnom nízkom personálnom obsadení pracoviska (3 odborní asistenti a 1 laborantka) je tento plán ťažko realizovateľný.

Ťažko realizovateľný je i preto, že v odbore ošetrovateľstvo v 1. semestri zabezpečujeme výučbu ďalšieho predmetu – **zdravie a výživa** – v rozsahu 36 hodín prednášok a 36 hodín praktických cvičení. Okrem toho náš ústav robí výučbu vyššie spomínaných predmetov aj pre poslucháčky bakalárskeho štúdia ošetrovateľstva.

V školskom roku 2001–2002 JLF pripravuje rozšírenie štúdia ošetrovateľstva. Zavádza sa externé magisterské a bakalárske štúdium. Trocha sa obávame zvládnutia toľkých študentov pri už spomínanom malom počte učiteľov na pracovisku.

Čo sa týka **tematického zamerania výučby predmetu hygiena**, obdobne ako kolegovia na ostatných lekárskech fakultách na Slovensku v prednáškach oboznamujeme študentov so základnými zložkami životného prostredia a ich vplyvmi na zdravie obyvateľstva. Najväčšiu časť výučby venujeme hygieny výživy, nakoľko výživa zohráva dôležitú úlohu v prevalencii civilizačných ochorení.

V takomto zameraní sa niesla doterajšia praktická výučba hygieny. Poslucháči v priebehu praktických cvičení mali možnosť zistiť svoje kardiovaskulárne riziko vyplývajúce z nesprávnej výživy tým, že vyhodnocovali svoj výživový režim.

Po rozšírení praktickej výučby hygieny plánujeme venovať viacej času oboznamovaniu sa s prácou v teréne. To znamená, budeme robiť terénne praktické cvičenia priamo v inštitúcii kompetentnej, na Štátnom zdravotnom ústave v Martine. Iná skupina študentov navštívi vybrané zdravotnícke zariadenie, uskutoční hygienické posúdenie a písomnou formou v seminárnej práci zhodnotia túto ustanovizeň.

Ďalšia skupina navštívi vytipovaný potravinársky závod, ďalšia sa oboznámi s činnosťou napríklad čističky odpadových vôd. Máme množstvo plánov, ale pri súčasnom personálnom obsadení pracoviska sa musíme držať pri zemi.

Vrátime sa k odboru ošetrovateľstvo, kde vyučujeme okrem predmetu hygiena (v 6. semestri) už spomínaný predmet zdravie a výživa v 1. semestri magisterského štúdia. Tento predmet nám sčasti supljuje aj časť hygieny výživy. Budúce magisterky ošetrovateľstva oboznamujeme so základmi správnej výživy a informujeme ich o vplyve výživy na zdravie. Radi by sme aj tento predmet inovovali, ale hlavne by sme ho chceli presunúť do vyššieho ročníka, lebo v 1. ročníku majú poslucháčky minimálne znalosti z medicínskeho odboru.

Hygiena je predmet nezastupiteľný pri formovaní preventívneho myslenia hlavne u poslucháčov medicíny a ošetrovateľstva. Praktický lekár a magisterka ošetrovateľstva sú ideálnymi prostriedkami pre poskytovanie preventívnych služieb, lebo k tomu majú dostatočnú erudíciu a prirodzenú autoritu. Napriek tomu, zostáva oproti klinickým, ale aj teoretickým predmetom v pozadí. Budúci lekári primárnu prevenciu síce akceptujú, ale stále dostatočne nedoceňujú.

Na záver len toľko, že by sme si veľmi priaľi, aby predmet hygiena bol v rebríčku medzi ostatnými medicínskymi predmetmi dôležitým predmetom. Hlavne pre jeho preventívny charakter, aby poslucháči medicíny, ale aj ošetrovateľstva i na našej fakulte pochopili, že je dôležité choroby liečiť, ale ešte dôležitejšie je, predchádzať ich vzniku.

*Predneseno na konferenci s mezinárodní účastí „Liškutínovy dny“ pořádané v Hradci Králové ve dnech 11.–12. 6. 2001.*

Korespondence: Ing. Magdaléna Szárazová, CSc.

Ústav hygieny

Jesseniova lekárska fakulta

Univerzita Komenského

Sklabinská 26

037 53 Martin

Slovenská republika

e-mail: szarazova@dean4.jfmed.uniba.sk

Do redakce došlo 11. 10. 2001